

ROLUL, TIPOLOGIA ȘI COMPONENTELE PRINCIPALE ALE FONDURILOR EUROPENE

G. Mazilu,

Universitatea Tehnică a Moldovei

Fondurile europene, sunt acele instrumente financiare elaborate de Uniunea Europeană, aplicate în segmentul public și privat ale statelor, fie membre, fie ale celor ce sunt în proces de aderare, cu intenția de a dezvolta anumite domenii și zone pentru atingerea anumitor standarde de dezvoltare, atât economică, dar și socială sau culturală [9]. Fondurile europene nu sunt o formă de finanțare singulară din Bugetul Uniunii. Fiecare fond european în parte este destinat unei anumite regiuni și are un domeniu anume pe care îl vizează.

Pentru a facilita procesele complexe ale dezvoltării economice în țările membre și în scopul sprijinirii proceselor de aderare și integrare în Uniunea Europeană au fost create anumite fonduri europene, între care [1, p. 142]: Fondul European de Orientare și Garanție Agricolă; Fondul European de Dezvoltare Regională; Fondul Social European; Instrumentul Financiar de Orientare în Domeniul Pescuitului; Fondul European de Investiții; Fondul de coeziune; Fondurile de pre-aderare.

I. Fondul European de Orientare și Garanție Agricolă – FEOGA – Acest Fond este definit a fi „Instrumentul de finanțare a Politicii Agricole Comune (PAC) și a fost creat în 1962 și vizează susținerea pieței produselor agricole și restructurarea agriculturii comunitare [1, p. 142-143]. Susținerea pieței produselor agricole a constituit și constituie o orientare constantă a comunității Europene și a Uniunii Europene. Politicile în acest domeniu au fost înscrise pe toate agendele dezbaterilor europene, ca urmare a situării lor între „prioritățile majore ale Uniunii”. Politica Agricolă Comună reprezintă pentru mai multe țări din Uniunea Europeană un domeniu deosebit de sensibil. Pe parcursul anilor, adoptarea unor măsuri adecvate în acest domeniu a generat numeroase controverse, ca urmare a existenței unor „interese divergente”, dincolo de interesele generale comune. *Fondul European de Orientare și Garanție Agricolă* (FEOGA) are două componente principale:

a) *prima componentă* – urmărește raționalizarea, modernizarea și ameliorarea structurilor din sectorul agricol, prin acordarea unor subvenții corespunzătoare și ea reprezintă componenta „Orientare” din FEOGA. Componenta „Orientare” face parte din Fondurile structurale ale

Uniunii Europene [1, p. 143]. Secțiunea Orientare este o componentă a celei de a doua reforme a PAC. Trebuie de menționat că, pentru perioada 2000-2006, ponderea FEOGA-O în total finanțare FEOGA este de circa 10%, pentru viitorul exercițiu financiar 2007-2013 este de remarcat tendința de creștere treptată a rolului și susținerii financiare acordate acestui domeniu [4, p. 106];

b) *a doua componentă* – urmărește „susținerea prețurilor printr-o finanțare adecvată” și „restituții la export” prin care se asigură stabilitatea prețurilor [1, p. 143], ajutoare care compensează prețurile; cheltuieli de stocaj (produse lactate, carne vită, cereale, vin). Aceasta este componenta „Garanție” a FEOGA, care are ponderea cea mai mare în cadrul Fondului și reprezintă esențialul activității Financiare a FEOGA și principala poziție în bugetul general al UE [4, p. 104].

În bugetul comunitar, sumele alocate agriculturii sunt substanțiale, reprezentând 45 la sută, adică peste 40 de miliarde de EURO pe an. Aceasta demonstrează că „subvenționarea agriculturii comunitare” reprezintă o opțiune fermă a Uniunii Europene. Spre exemplu propunem evoluția valorii FEOGA – creșterea valorii FEOGA a fost impresionantă, fapt demonstrat de următoarele date: de la 28,7 milioane UC (unități de cont, echivalente atunci cu dolarul) în 1962/3, la 238,6 milioane în 1965/6, 1 miliard în 1968/9, 2,5 miliarde în 1972, 20 miliarde ECU în 1985, 32 miliarde în 1992 și 40,43 miliarde euro în 2000 [4, p. 105].

II. Fondul European de Dezvoltare Regională – FEDER – Acest Fond a fost creat în anul 1975 [1, p. 143], în scopul finanțării zonelor defavorizate și reducerii dezechilibrelor existente în prezent între diferite regiuni ale Uniunii Europene, așa încât să se ajungă la apropierea nivelurilor de dezvoltare. Analizele de specialitate subliniază că FEDER, sprijinind financiar zonele defavorizate, contribuie la reducerea decalajelor, în condițiile în care „regiunile avansate continuă să se depărteze, prin nivelele atinse în dezvoltarea industrială, de zonele defavorizate”. *În ansamblul fondurilor comunitare*, Fondul European de Dezvoltare Regională este cel mai important, vizând corecția, prin mijloace financiare, a dezechilibrelor regionale. Fondul FEDER a fost definit, tocmai pentru că are

acest rol, este un „instrument necesar și eficient de corecție”. *FEDER își concentrează* finanțarea pe obiective și regiuni, printr-un parteneriat între Comisia Europeană, statele membre și autoritățile locale. Acest parteneriat, ce urmărește maximizarea efectelor, se concretizează în: planificarea modalităților de intervenție structurală; programarea contribuției comunitare, care se adaugă contribuției financiare naționale.

III. Fondul Social European – FSE – *Fondul Social European* (FSE) a fost creat în anul 1958, în scopul susținerii financiare a acțiunilor de reconversie profesională și de creare a noi locuri de muncă, care implică costuri destul de ridicate [1, p. 144]. *Fondul Social European* – principal instrument al politicii sociale comunitare, este orientat pe îmbunătățirea modului în care funcționează piața muncii în diferite țări și pe reintegrarea șomerilor pe piața muncii [4, p. 227]. *Fondul Social European* – considerat embrionul actualei politici de coeziune, care a avut ca obiectiv promovarea utilizării forței de muncă și încurajarea mobilității lucrătorilor în interiorul Comunității [5, p. 201]. *Fondul Social European*, s-a dovedit a fi un instrument necesar pentru reducerea șomajului în rândul tineretului. Absența locurilor de muncă pentru tineri a devenit o problemă preocupantă pentru toți oficialii Uniunii. Sumele alocate în acest scop se ridică la 75 la sută, ceea ce subliniază importanța acestei probleme în cadrul Uniunii Europene. Se încearcă și pe această cale reinsertia socială a șomerilor și promovarea „egalității de șanse”. *FSE a devenit cel mai însemnat instrument de politică socială a UE* [5, p. 201].

IV. Instrumentul Financiar de Orientare în Domeniul Pescuitului – IFOP – *Acest fond a fost creat în 1993. Instrumentul Financiar de orientare în Domeniul Pescuitului a fost format prin gruparea tuturor instrumentelor comunitare privind pescuitul. Instrumentul Financiar de Orientare a Pescuitului (IFOP) participă la finanțarea investițiilor și a acțiunilor de modernizare și de restructurare a acestui sector. Obiectivul fondului este: să ajute la realizarea unui echilibru sustenabil între resursele mării și utilizarea lor; modernizarea structurii pescăriilor; să ajute la susținerea unei industrii a pescuitului competitivă și dinamică și la dezvoltarea acelor regiuni, care depind de pescuit, din punct de vedere economic; îmbunătățirea aprovizionării și a utilizării produselor din pește. IFOP a trecut printr-un proces de reformă în 1999, însă noul regulament adoptat atunci pentru perioada de programare 2000-2006 a suferit modificări și noi măsuri, care au intrat în vigoare la 1 ianuarie 2003* [4, p. 237].

V. Fondul de Coeziune – FC – *Acest Fond a fost creat în anul 1993* [1, p. 145] și are ca scop finanțarea anumitor proiecte în domeniul protecției mediului și în domeniul extinderii rețelelor de transporturi în țările mai puțin dezvoltate ale Uniunii Europene, ca Grecia, Irlanda, Portugalia, Spania [4, p. 228]. *Fondul de coeziune oferă finanțare în domeniul infrastructurii de transport, energiei și mediului. Înființarea acestui Fond vizează reducerea diferențelor de nivel economic dintre țările membre. Pentru a contribui la realizarea acestui obiectiv, Fondul de coeziune a alocat pentru finanțarea unor proiecte în perioada 1993-2000, 17,7 miliarde EURO. Fondurile sunt împărțite pe țările respective, în baza unor criterii echitabile. Fondul de Coeziune furnizează finanțare directă pentru proiecte europene individuale, care sunt clar identificate de la bun început. Decizia de a finanța un proiect european este luată de Comisie, în acord cu Statul Membru beneficiar, în timp ce proiectele europene sunt administrate de autorități naționale și supervizate de un Comitet de Monitorizare. Fondul de coeziune apare ca un instrument special al politicii de solidaritate și, prin circumstanțele în care a fost înființat, trimite în mod direct la principiile acestei politici și la unul din scopurile principale ale Uniunii Europene: de a promova progresul economic și social și de a elimina diferențele care există între standardele de viață la nivelul diferitelor regiuni și state membre* [4, p. 232]. *Rata maxima de finanțare prin pentru aceste fonduri europene este de 85% din cheltuiela publică pe proiect.*

VI. Fondul European de Investiții – FEI – *Fondul a fost înființat în anul 1994. Fondul European de Investiții fiind gestionat de Comisia Europeană, urmărește reducerea șomajului și relansarea creșterii economice. Decizia de înființare a fost adoptată în decembrie 1992 de către Consiliul European. În prezent, Fondul are un capital de 2 miliarde EURO, finanțând dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, cărora le garantează împrumuturi pe care acestea le contractează. Fondul European de Investiții are o structură a acționariatului formată din Banca Europeană de Investiții – BEI (60%), Comisia Europeană (30%) și membrii din sectorul bancar comunitar. Scopul acestuia îl reprezintă dezvoltarea legăturilor dintre organismele comunitare și mediul financiar, în dorința de a contribui, alături de BEI, la crearea de locuri de muncă în spațiul comunitar și în țările aflate în curs de aderare* [4, p. 150].

VII. Fonduri de Pre-Aderare – FPA – *În ceea ce privește țările în curs de aderare, există trei fonduri de pre-aderare care prefigurează instrumentele structurale și exprimă principiul*

solidarității: PHARE, ISPA și SAPARD [1, p. 145-146; 2. p.203-207; 4, p. 231]. *Aceste fonduri* au fost create pentru sprijinirea țărilor din Europa Centrală și de Est - candidate la aderarea în Uniunea Europeană - să atingă exigențele de aderare convenite la Reuniunile de la Copenhaga și Madrid. PHARE complementat cu ISPA și SAPARD promovează dezvoltarea economică și socială a țărilor candidate din Europa Centrală și de Est [4, p. 228]. *La aceste fonduri* au acces țările în curs de aderare și prin care este sprijinită tranziția acestora la standardele și structurile de organizare ale UE.

▪ *PHARE înseamnă „Polonia și Ungaria - Ajutor pentru restructurare Economică”* și a fost lansat în 1990 să sprijine Ungaria și Polonia (abia ieșite din spațiul blocului comunist). Ulterior, programul s-a extins și pentru alte țări, inclusiv pentru România. *Este de concluzionat*, că în luna decembrie 1994, Consiliul european de la Essen (Germania) a stabilit o strategie de preaderare care a avut ca obiectiv semnarea de către statele candidate a unor acorduri de asociere cu Uniunea Europeană. Această strategie se bazează pe diferite acorduri și instrumente de finanțare și *Programul PHARE*, este definit ca principalul instrument financiar de susținere a strategiilor de preaderare [2, p. 192]. PHARE este primit ca fond de sprijin pentru reconstrucția economică [4, p. 225]. *După reuniunea* Consiliului european de la Amsterdam din iunie 1997, la 16 iulie 1997, Comisia europeană a publicat „**Agenda 2000**”, un document extrem de important pentru *extinderea Uniunii Europene*, document redactat în 3 părți: viitorul politicilor comunitare; perspectivele financiare ale Uniunii Europene pentru perioada 2000-2006; lărgirea Uniunii Europene [2, p. 193]. „*Agenda 2000*” a prevăzut totalul alocației PHARE până în anul 2006 estimat la 1,5 miliarde EURO pentru toate cele 10 țări: Republica Cehă, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, Slovacia, Slovenia, Ungaria. Bulgaria, inclusiv România.

▪ *ISPA înseamnă „Instrument Structural de Preaderare”* [1, p. 146]. Consiliul european de la Berlin din martie 1999, a stabilit un acord global pentru „*Agenda 2000*” și în ceea ce privește extinderea Uniunii Europene acest acord a stabilit crearea acestui instrument specific de preaderare – instrumentul structural de preaderare (ISPA) [2, p. 195]. Acest Fond are ca obiectiv finanțarea unor proiecte de protecție a mediului, precum și a celor vizând infrastructura de transporturi. ISPA (Instrument Structural de Pre-Aderare) a fost stabilit la valoarea de 1 miliard de euro pe an, în perioada 2000-2006. A fost lansat în anul 2000 pentru sprijinirea a 10 țări candidate la aderare, inclusiv

România, fiind conceput în viziunea Fondului de coeziune. În cadrul acestui program, fondurile nerambursabile acordate României au fost prevăzute pentru ridicare în sumă de 200-260 milioane EURO. Trebuie de menționat că, *fondurile nerambursabile* sunt acele subvenții financiare care se acorda fără a mai fi restituite înapoi integral sau parțial. Nu sunt credite, deci nu se percep dobânzi pentru acordarea lor, nu trebuie să restituie nici măcar un leu.

▪ *SAPARD înseamnă „Instrument agricol de Preaderare”* [2, p. 195]. SAPARD este cel de al doilea instrument specific de preaderare ce a fost creat prin acordul global pentru „*Agenda 2000*” de Consiliul european de la Berlin din martie 1999 și în ceea ce privește extinderea Uniunii Europene acest acord a stabilit crearea acestui instrument specific de preaderare – Programul Special pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală. Și este conceput în aceeași viziune ca FEOGA [1, p. 146]. din Uniunea Europeană, urmărind sprijinirea agriculturii și a proceselor dezvoltării rurale din țările Europei Centrale și de Est, candidate la aderarea în Uniunea Europeană. Fondurile nerambursabile alocate celor 10 țări din Europa Centrală și de Est, candidate la aderare, inclusiv România, pentru perioada 2000-2006 se ridică la 500 milioane EURO.

Este de menționat, că pe lângă fondurile europene urmărite, mai trebuie de reamintit și alte fonduri sau instrumente financiare fie că în prezent nu mai există, fie că sunt destinate finanțării acțiunilor de dezvoltare economico-socială cu *statele din APC – Africa, Caraibe și Pacific*, fie că sunt prevăzute pentru dezvoltările regionale.

VIII. Fondul European de Dezvoltare – FED – Fondul european de dezvoltare a fost creat încă din 1957, prin Tratatul Comunității Economice Europene [1, p. 142]. Trebuie precizat că, FED este principalul instrument financiar al politicii comunitare care oferă ajutor, asistență financiară comunitară pentru dezvoltare, în vederea promovării dezvoltării sociale și economice [9, p. 150]. *Fondul European de Dezvoltare* a fost înființat pentru finanțarea măsurilor privind dezvoltarea economico-socială a țărilor din Grupul Lomé, care au relații cu Uniunea Europeană încă din epoca colonială [3, p. 539]. FED finanțează orice proiect sau program care contribuie la dezvoltarea economică, socială sau culturală a acestor țări: promovarea comercială, dezvoltarea socială și culturală, dezvoltarea infrastructurii, diversificarea și creșterea producției, acțiuni tematice (deșertificare, secetă, epidemii, igiena de bază...), ajutoare umanitare de urgență [9, p. 150].

IX. Fondul European de Cooperare Monetară – FECOM – Un alt fond european este

fondul – **FECOM**, care la prezent nu există. *A fost creat în aprilie 1973*, reprezintă un fond comun format din depunerile în aur și dolari (fiecare în proporție de 20%) din rezervele țărilor ale căror monede erau cuprinse în *unitatea de cont europeană - ECU*, chiar dacă nu făceau parte din mecanismul ratei de schimb. Fondul funcționa pe principiul acordării de credite pe termen foarte scurt pe care și le acordau băncile centrale între ele, credite pe termen scurt și mediu pentru echilibrarea balanței de plăți și mecanismul mobilizării de ECU. *Pentru gestionarea facilităților acordate prin FECOM, a fost abilitată Banca Reglementelor Internaționale. În conformitate cu prevederile legate de etapa a doua a Uniunii Economice și Monetare, Fondul European de Cooperare Monetară s-a dizolvat și atribuțiile acestuia au fost preluate de către Institutul Monetar European. Institutul Monetar European a fost înființat în 1994 având sediul la Frankfurt, în Germania. Prin instrumente și proceduri financiare specifice, Institutul Monetar European avea rolul de a întări cooperarea între Băncile Centrale Naționale ale țărilor comunitare, de a superviza funcționarea Sistemului Monetar European și de a întări coordonarea politicilor monetare ale statelor membre în scopul asigurării stabilității prețurilor. Resursele s-au constituit din contribuția băncilor centrale, calculate 50% în funcție de populație și 50% în funcție de PIB.*

X. Fondul de Solidaritate al Uniunii Europene – *Este cel mai nou fond al Uniunii Europene, privind politica regională [4, p. 231-232]. A fost înființat în noiembrie 2002, în urma inundațiilor ce au afectat Franța, Germania, Austria și Republica Cehă. Obiectivul acestui fond este de a facilita exprimarea solidarității UE față de populația unui Stat Membru sau în curs de aderare, care a fost afectată de un dezastru natural major. Acest fond permite reacția imediată, eficientă și flexibilă, în funcție de natura și de amploarea situației. Modalitatea de asistență a acestui fond constă în acordarea unei singure tranșe de finanțare pentru țara/regiunea solicitantă, care este complementară eforturilor naționale și care nu necesită cofinanțare din partea statului afectat. Fondul finanțează în general acțiuni reparatorii pentru daune care nu pot fi asigurate.*

Este de menționat că, pentru perioada 2007-2013, Fondurile Europene ce revin României se constituie din: Fondul European de Dezvoltare Regională; Fondul Social European; Fondul de Coeziune; Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală; Fondul European pentru Pescuit:

⇒ *Fondul European de Dezvoltare Regională – FEDR este compus din: fondurile europene pentru*

Convergență; fondurile europene pentru Competitivitate regională și ocuparea forței de muncă; fondurile europene pentru Cooperare teritorială europeană. Aceste fonduri europene pun accent pe: Strategia Lisabona; Infrastructură; Investiții; Cercetare și Dezvoltare; IMM-uri (industrie, transporturi, prelucrare, servicii, etc.). Cota maxima de finanțare pentru aceste fonduri europene este de 85%.

⇒ *Fondul Social European – FSE este compus din: fondurile europene pentru Convergență; fondurile europene pentru Competitivitate regională și ocuparea forței de muncă. Aceste fonduri europene pun accent pe: Accent pe Strategia Lisabona; Training; Ocupare; Capacitate instituțională și eficiență administrativă. Strategia Lisabona își propune să facă din economia europeană, cea mai competitivă și cea mai dinamică economie din lume, bazată pe cunoaștere și inovație, capabilă de o creștere economică durabilă însoțită de o îmbunătățire cantitativă și calitativă a ocupării forței de muncă și de o mai mare coeziune socială [4, p. 26-27]. Strategia Lisabona definește, de fapt, economia europeană [4, p. 37]. Din perspectivă strict economică, Strategia Lisabona este un angajament pentru reforma economică, socială și de mediu în cadrul Uniunii Europene [4, p. 63]. Cota maxima de finanțare pentru aceste fonduri europene este de 85%.*

⇒ *Fondul de Coeziune – FC este compus din: fondurile europene pentru Convergență. Aceste fonduri europene au ca priorități: Infrastructura de mediu și transport (TEN); Transport în afara TEN; Transport Urban; Energie.*

⇒ *Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală – FEADR este acțiunea complementară destinată politicii agricole comune a Uniunii Europene. Astfel, FEADR, este destinat, așa cum sugerează și numele, acțiunilor vizând agricultura și dezvoltarea rurală. Este destinat îmbunătățirii eficienței structurilor de producție, procesare și marketing al produselor agricole și forestiere și dezvoltării potențialului local în zonele rurale. Este corespondentul Fondului SAPARD, accesibil însa statelor membre ale UE are ca obiective susținerea pieței produselor agricole și promovarea restructurării agriculturii comunitare.*

⇒ *Fondul European pentru Pescuit – FEP este a doua acțiune financiară complementară, pe lângă fondurile structurale și este destinată politicii comunitare din domeniul pescuitului, care sprijină măsuri pentru creșterea competitivității sectorului piscicol, în condițiile asigurării unui echilibru durabil între resurse și capacitatea de exploatare. Fondul European pentru Pescuit (FEP) a înlocuit*

instrumentul structural destinat restructurării sectorului piscicol din Europa - IFOP (Instrumentul Financiar de Orientare Piscicolă) și a fost înglobat în politica europeană pentru pescuit și afaceri maritime.

Deci, pentru perioada 2007-2013, România este eligibilă pentru trei fonduri structurale, de care dispune Uniunea Europeană pentru implementarea politicii de coeziune și anume: FEDR, FC și FSE. Și după cum vedem, în afara de aceste fonduri, România mai beneficiază și de două instrumentele financiare destinate agriculturii și dezvoltării rurale și pescuitului și anume: FEADR și FEP. Acestea se consideră Fonduri europene complementare Fondurilor structurale și de Coeziune. Aceste fonduri nu mai sunt incluse în politica de coeziune (ca până în 2007), ci au fost înglobate în politica agricolă și în politica privind pescuitul. Aceste fonduri, deși nu sunt instrumente structurale, însă în mare măsură, funcționează după aceleași principii ca și fondurile structurale. Este de admis că, pentru absorbția Fondului European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și a Fondului European pentru Pescuit (FEP), vor fi disponibile aceleași facilități de creditare, care au fost folosite pentru proiectele SAPARD, prin Programul Fermierul.

Bugetul total pentru România va fi peste 28 (30) miliarde de Euro: Agricultură și dezvoltare rurală – peste 11 miliarde Euro și Instrumente Structurale – peste 17 miliarde Euro (Cofinanțare minimă 85% pentru FERD pentru cheltuieli eligibile și 80% pentru FC – cofinanțare cheltuieli neeligibile).

Tot ca parte a politicii agricole, România va primi fonduri și prin Fondul European pentru Garantarea Agricolă, destinat plăților directe și măsurilor de piață.

În final am vrea să menționăm, că considerăm fondurile europene, sunt instrumente financiare optime, elaborate de Uniunea Europeană, privind finanțarea unei vieți decente și prospere. Intenția fondurilor europene este de a contribui la dezvoltarea anumitor domenii și zone pentru atingerea anumitor standarde de dezvoltare, atât economică, dar și socială sau culturală, prin finanțările respective și concret direcționate spre obiectivele stabilite spre soluționare. Deci, fiecare fond european în parte își are destinația sa, fie asupra unei regiuni defavorizate, fie față de anumit domeniu necesar în dezvoltare, fie de amplificare a rezultatelor atinse de statele membre prin extinderea Uniunii Europene.

Considerăm, deci, că pentru a facilita procesele complexe ale dezvoltării economice în

țările membre și în scopul extinderii UE, sprijinirii proceselor de aderare și integrare, Uniunea Europeană trebuie să acorde, să creeze, să reînnoiască fondurile europene, conform tendințelor vieții contemporane, care o lansează și o va lansa noile generații.

Bibliografie

1. **Mazilu D.** *Integrarea Europeană. Drept comunitar și Instituții Europene. B: 2006. 614 p.*
2. **Scăunaș S.** *Uniunea Europeană. Construcție – Instituții - Drept. B: 2005. 230 p.*
3. **Bache I., Stephen G.** *Politica în Uniunea Europeană. Ch: Editura Epigraf, 2009. 664 p.*
4. **Roșu Hamzescu I., Duduială Popescu L.** *Economie Europeană. Craiova: Editura Universitaria, 2006. 458 p.*
5. **Popescu Gh.H.** *Economie europeană. București: Editura Economică, 2007. 311 p.*
6. **Bărbulescu I. Gh., Răpan D.** *Dicționar explicativ trilingv al Uniunii Europene. București: Editura Polirom, 2009. 793 p.*
7. **Mazilu G.** *Fondurile structurale – însemnătatea și necesitatea lor în contextul integrării europene. În: Meridian Ingineresc, nr.1, 2010.*
8. **Mazilu G.** *Integrarea economică – cale de asigurare a creșterii productivității muncii și prosperării sociale. În: Revista Economie și Sociologie, nr.2, 2010. p. 137-143.*
9. **Hen Cr., Leonard J.** *Uniunea Europeană. B: Editura C.N.I. „Coreși”, 2002. 167 p.*
10. <http://sapard-romania.info/2,0,fonduri-europene.html>
11. http://europa.eu/scadplus/glossary/structural_cohesion_fund_en.htm
12. http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/prod/sf_en.htm
13. <http://www.consultanta-fonduri.ro/fonduri-europene>
14. www.europa.eu.int
15. <http://fonduristructuraleeuropene.blogspot.com/2009/09/fondurile-europene.html>
16. <http://fonduristructuraleeuropene.blogspot.com/>